

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Кафедра міжнародних відносин та регіональних студій

СЕМЕНЮК АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Науковий керівник:

КУЛИК СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ

кандидат політичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин і регіональних студій

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 9 засідання

кафедри міжнародних відносин

і регіональних студій

від 11 квітня 2025 р.

завідувач кафедри

_____ проф. Коцан Н.Н.

Луцьк – 2025

АНОТАЦІЯ

Семенюк А. Публічна дипломатія Чеської Республіки.

Рукопис. Випускна робота бакалавра за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, ОПП «Міжнародні відносини». Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2025. 53 с. – укр.

В першому розділі бакалаврської роботи проаналізовано поняття «публічна дипломатія», розглянуто стан вивчення проблеми в науковій літературі та окреслено методи дослідження публічної дипломатії держав світу.

В другому розділі з'ясовано історичні та політичні фактори, соціально-економічні чинники, що впливають на публічну дипломатію Чеської Республіки, досліджено правові акти й міжнародні угоди, що регулюють публічну дипломатію Чехії, роль Міністерства закордонних справ та інших інституцій. Також проаналізовано стратегії та інструменти публічної дипломатії Чехії у взаємодії з провідними державами світу, зокрема в контексті її іміджу та міжнародного впливу.

В третьому розділі бакалаврської роботи простежено використання елементів публічної дипломатії Чехії у відносинах з країнами-членами ЄС, особливості публічної дипломатії в українсько-чеських відносинах, з'ясовано основні труднощі та виклики, з якими стикається Чехія у використанні публічної дипломатії й можливі шляхи її вдосконалення.

За результатами роботи зроблено висновки. Доведено, що публічна дипломатія є важливим напрямком у міжнародних відносинах, її активно вивчають у науковій літературі. Науковці аналізують різні аспекти цього явища, включаючи теоретичні основи, інструменти реалізації та значення публічної дипломатії у формуванні іміджу держави. Чеська Республіка активно використовувала публічну дипломатію для підтримки своїх зовнішньополітичних амбіцій. Інтеграція в ЄС і НАТО була пріоритетним напрямком у її зовнішній політиці, що вимагало розробки чіткої стратегії публічної дипломатії для забезпечення підтримки цих ініціатив на міжнародній арені. Публічна дипломатія Чехії також акцентувала увагу на просуванні демократії та реформ у країнах Центрально-Східної Європи, таких як Україна. Чеська Республіка активно просуває свою культуру та історію за допомогою різноманітних культурних ініціатив, виставок, фестивалів, культурних центрів, що сприяє зміцненню її позитивного іміджу в світі. Розвиток публічної дипломатії Чеської Республіки тісно пов'язаний з її історичними та політичними факторами. Публічна дипломатія Чехії посідає важливе місце у системі зовнішньополітичних інструментів держави, слугуючи мостом для формування позитивного міжнародного іміджу, поширення національних цінностей та зміцнення зв'язків із зовнішнім світом.

Рис. – 2, бібліографія – 46.

Ключові слова: публічна дипломатія, Чеська Республіка, зовнішня політика, міжнародний імідж, культурна дипломатія.

ABSTRACT

Semeniuk N. The Czech Republic Public Diplomacy.

Manuscript. Bachelor's Thesis in Specialty 291 International Relations, Public Communications and Regional Studies,

EPP International Relations. Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2025. 53 p. Ukrainian.

The first chapter of the bachelor's thesis analyzes the concept of "public diplomacy", considers the state of research of the problem in the scientific literature and outlines the methods of research of public diplomacy.

The second chapter studies both historical and political factors, socio-economic aspects influencing the public diplomacy of the Czech Republic. It examines legal acts and international agreements regulating the public diplomacy of the Czech Republic, the role of the Ministry of Foreign Affairs and other institutions and evaluates the strategy and tools of the Czech public diplomacy in cooperation with the leading countries of the world, in particular in the context of its image and international influence.

The third chapter deals with the elements of Czech public diplomacy in relations with EU member states. Public diplomacy in Ukrainian-Czech relations is analysed, the main difficulties and challenges faced by the Czech Republic in the use of public diplomacy and possible ways to improve it are identified.

Conclusions are drawn based on the results of the study. Public diplomacy is an important area in international relations, and its study is actively developing in the scientific literature.

Scholars analyse various aspects of this phenomenon, including theoretical foundations, implementation tools and the role of public diplomacy in shaping the image of the state. This allows us to identify many approaches to its understanding and determine its place in modern foreign policy. The Czech Republic has actively used public diplomacy to support its foreign policy ambitions. Integration into the EU and NATO became a priority in its foreign policy, which required the development of a clear public diplomacy strategy to ensure support for these initiatives in the international arena.

The Czech Republic's public diplomacy has focused in particular on promoting democracy and reforms in Eastern European countries such as Ukraine. The Czech Republic also actively promotes its culture and history through various cultural initiatives, exhibitions, festivals, and cultural centres which helps to strengthen its image in the world. Cultural diplomacy has become an important component of the Czech Republic's foreign policy, allowing the country to reach a wider audience and create positive image in the international arena. The development of public diplomacy in the Czech Republic is closely linked to its historical and political factors. From the declaration of independence to active European integration, the Czech Republic has used diplomacy as a key tool to ensure its political and economic stability, strengthen its international image and promote its national interests. Public diplomacy of the Czech Republic occupies an important place in the system of foreign policy instruments of the state, serving as a bridge for the formation of a positive international image, spreading national values and strengthening ties with the outside world.

Figures – 2, bibliography – 46.

Keywords: public diplomacy, Czech Republic, foreign policy, international image, cultural diplomacy.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ДЕРЖАВ СВІТУ	6
1.1. Публічна дипломатія: зміст поняття, види та засоби реалізації	6
1.2. Стан вивчення проблеми в науковій літературі	10
1.3. Методи дослідження публічної дипломатії держави	14
РОЗДІЛ 2. ЧИННИКИ І ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ	17
2.1. Історичні та політичні фактори	17
2.2. Соціально-економічні чинники	20
2.3. Нормативно-правова база публічної дипломатії	30
РОЗДІЛ 3. ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	34
3.1. Публічна дипломатія Чехії з провідними країнами світу	34
3.2. Публічна дипломатія в українсько-чеських двосторонніх відносинах.....	39
3.3. Проблеми та перспективи використання публічної дипломатії Чеською Республікою	42
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Актуальність теми. Публічна дипломатія Чеської Республіки надзвичайно актуальна в умовах сучасного глобалізованого світу, де дипломатичні відносини не обмежуються міжурядовими контактами, а активно включають широкий спектр міжнародних комунікацій, зокрема культурних, освітніх, наукових та інформаційних зв'язків. Публічна дипломатія є важливим інструментом для підвищення міжнародного іміджу держави, зміцнення її «м'якої» сили та впливу на глобальну політику. Для Чеської Республіки публічна дипломатія має важливе стратегічне значення, адже країна активно взаємодіє з міжнародними організаціями, такі як Європейський Союз, ООН, НАТО, підтримує численні двосторонні зв'язки з іншими державами. У цьому контексті публічна дипломатія є засобом не лише просування національних інтересів, а й сприяння розвитку культурних, наукових та економічних відносин. Публічна дипломатія дає можливість Чеській Республіці значно збільшити свій вплив на світовій арені за допомогою «м'яких» методів, таких як культурні обміни, міжнародні наукові програми, просування чеської мови та культури за кордоном. Тому тема публічної дипломатії є актуальною для дослідження в контексті аналізу ефективності зовнішньої політики Чеської Республіки, а також для розробки нових підходів у формуванні міжнародної стратегії країни. Актуальність цієї теми зростає через необхідність адаптації до нових викликів глобалізації, цифрових технологій та зміни міжнародного порядку, де публічна дипломатія – важливий механізм для посилення позицій країни в умовах нових інформаційних реалій.

Об'єкт дослідження – публічна дипломатія країн світу.

Предмет дослідження – публічна дипломатія Чеської Республіки.

Мета дослідження – аналіз та оцінка механізмів публічної дипломатії Чеської Республіки, зокрема в контексті культурної дипломатії, інформаційних кампаній та міжнародних відносин, а також визначення основних стратегій та

інструментів, що використовують для просування національних інтересів Чехії на міжнародній арені.

Завдання дослідження:

- проаналізувати поняття «публічна дипломатія»;
- з’ясувати історичні та політичні фактори, соціально-економічні чинники що вплинули на розвиток публічної дипломатії Чеської Республіки;
- вивчити нормативно-правову базу публічної дипломатії Чехії;
- з’ясувати стратегії та інструменти публічної дипломатії Чехії у взаємодії з провідними державами світу, зокрема в контексті її іміджу та міжнародного впливу;
- дослідити елементи публічної дипломатії Чехії у відносинах з країнами-членами ЄС;
- простежити використання публічної дипломатії в українсько-чеських відносинах;
- з’ясувати основні труднощі та виклики, з якими стикається Чехія у використанні публічної дипломатії й можливі шляхи її вдосконалення.

Теоретико-методичною основою дослідження є праці вітчизняних та чеських науковців та дослідників, а також загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування.

Наукова новизна дослідження публічної дипломатії Чеської Республіки полягає в комплексному аналізі її особливостей, механізмів та стратегій у контексті сучасних міжнародних відносин.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення механізмів комунікації між Чеською Республікою та іншими країнами, зокрема за допомогою створення нових платформ для культурних, наукових та дипломатичних ініціатив, що зміцнять міжнародні зв’язки, а також можуть бути використані у навчальному процесі при вивченні таких дисциплін як: міжнародне право, політологія, історія міжнародних відносин та ін.

Апробація матеріалів дослідження здійснена шляхом публікації тез «Розвиток міжнародного співробітництва університетами Чеської Республіки» на конференції «РЕПТ» (травень 2025 р.).

Структура роботи. Бакалаврська робота складається із вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ДЕРЖАВ СВІТУ

1.1. Публічна дипломатія: зміст поняття, види та засоби реалізації

Фахівці публічної дипломатії вважають цей напрямок надзвичайно важливим у зовнішньополітичних відносинах держав. Проте досі тривають дискусії щодо визначення поняття «публічна дипломатія» з точки зору широти його охоплення. Публічна дипломатія – це, перш за все, частина стратегічних відносин між державами, що сприяє налагодженню діалогу з народами інших країн у форматі «держава – народ». Завдяки інструментам публічної дипломатії можна підвищити рівень обізнаності іноземної аудиторії з певної теми, вплинути на її погляди на цю тему та спонукати до відповідних дій [2].

Публічна дипломатія – це стратегічна діяльність, спрямована на формування і підтримку позитивного іміджу країни або організації в міжнародному контексті через комунікацію з громадськістю, медіа та іншими ключовими акторами в різних країнах. Це процес, що включає використання засобів масової інформації, культурних обмінів, освітніх програм та інших інструментів для досягнення політичних, економічних і соціальних цілей.

Публічна дипломатія є спеціалізованою зовнішньополітичною діяльністю. Слово «дипломатія» походить від давньогрецького слова *diplō*, що означало вірчі грамоти послів у формі подвійних табличок. У сучасному політичному дискурсі поняття «дипломатія» має декілька визначень: 1) вид діяльності з управління відносинами між країнами, уміння вести таку діяльність; 2) форма співробітництва держав у мирний спосіб; 3) діяльність глав держав, урядів, спеціалізованих органів зовнішніх зносин щодо реалізації цілей і завдань зовнішньополітичної політики уряду, захисту прав та інтересів уряду за кордоном.

Дипломатію можна назвати безперервною та систематичною діяльністю державних органів, яким надано керівництво та повноваження уряду, для здійснення зовнішньої політики регіону мирним шляхом. Публічний – означає відкритий, загальнодоступний, відомий. Як відомо, змінити політику іншого регіону можна, виходячи з законної державної політики будь-якого регіону, враховуючи громадську думку. На цьому побудована концепція публічної дипломатії. По суті, це інструмент глобального управління [4].

Хоча класична дипломатія зберігає свою актуальність, у ХХІ ст. з'явилась нова форма публічної дипломатії, що кидає виклик класичній дипломатії як інструменту «м'якої» сили. Світові кордони стираються, епоха комп'ютерів змінила все, соціальні мережі стали інструментом, а спілкування з іншими людьми стало більш поширеним, корисним, легальним і відкритим. Громадська дипломатія є, одним із важливих інструментом «м'якої» сили, тому що завоювання сердець і розумів громадян може кардинально змінити політику інших держав [5].

Публічна дипломатія полягає у взаємодії держави з міжнародною громадськістю, а також зі створенням і підтримкою сприятливого іміджу та сприянням розумінню культурних і політичних аспектів країни. Вона відрізняється від традиційної дипломатії тим, що більше орієнтована на громадян, а не на органи влади.

Розрізняють такі види публічної дипломатії:

1) культурна – сприяння культурному обміну між країнами через організацію виставок, концертів, фестивалів, театральних і кінематографічних подій, навчальних програм;

2) освітня – створення умов для навчання у закладах вищої освіти іноземних студентів, організація наукових конференцій та обміну науковими дослідженнями;

3) інформаційна – використання медіа та соціальних мереж для поширення інформації, проведення публічних кампаній, роз'яснювальних

акцій;

4) гуманітарна – сприяння розвитку гуманітарних ініціатив, надання допомоги в кризових ситуаціях;

5) економічна – встановлення зв'язків між бізнес-середовищем та сприяння міжнародній торгівлі через різні комунікаційні канали [11].

Засоби реалізації публічної дипломатії такі:

1) міжнародні організації та фонди – участь у роботі різних міжнародних інституцій, таких як ООН, ВООЗ, ЮНЕСКО, за допомогою яких країни можуть підтримувати публічну дипломатію;

2) засоби масової інформації – включає використання традиційних ЗМІ (телебачення, радіо, друковані видання) та нових медіа (соціальні мережі, блоги, онлайн-платформи) для передачі повідомлень і створення образу країни;

3) громадські організації – залучення недержавних об'єднань (НДО), культурних і освітніх установ для реалізації публічної дипломатії через різні проекти;

4) культурні та освітні обміни – організація стипендійних програм, мовних курсів, участь у міжнародних виставках та фестивалях;

5) інтернет та соціальні мережі – активно використовують для прямої взаємодії з міжнародною громадськістю, обміну інформацією, проведення інформаційних кампаній, створення «позитивного бренду» країни;

6) дипломатичні представництва та посольства – через розгалужену мережу дипломатичних установ поширюють культуру, науку, ідеї та транслюють політичні меседжі [15].

Публічна дипломатія є важливим інструментом сучасної міжнародної політики – сприяє розвитку партнерських відносин між країнами, підвищує рівень міжнародного впливу держави та формує її позитивний імідж у світі. Публічна дипломатія є важливим напрямком зовнішньої політики, що сприяє створенню та підтримці позитивного іміджу держави шляхом комунікації з міжнародною громадськістю. Вона включає використання культурних, освітніх,

інформаційних та інших інструментів для досягнення стратегічних політичних, економічних і соціальних цілей. Головна мета публічної дипломатії – зміцнення взаєморозуміння між народами та налагодження діалогу між державами і їх громадянами.

Публічна дипломатія включає кілька основних видів, які представлено на Рис. 1.1.

Рис. 1.1. Види публічної дипломатії [15].

Публічна дипломатія включає кілька основних видів, кожен з яких має своє значення та функції:

- 1) культурна дипломатія – організація культурних обмінів через виставки, фестивалі, концерти та інші заходи;
- 2) освітня дипломатія – сприяння обміну студентами та науковими дослідженнями, створення можливостей для навчання за кордоном;
- 3) інформаційна дипломатія – використання медіа і соціальних мереж для поширення інформації та формування позитивного іміджу країни;
- 4) гуманітарна дипломатія – надання гуманітарної допомоги та підтримка миротворчих ініціатив;
- 5) економічна дипломатія – розвиток економічних зв'язків і сприяння міжнародній торгівлі через різноманітні комунікаційні канали.

Для досягнення цілей публічної дипломатії використовують різноманітні інструменти: міжнародні організації та фонди, медіа; громадські організації та культурні установи; культурні та освітні обміни – програми, що сприяють обміну знаннями та культурними цінностями, дипломатичні представництва.

Публічна дипломатія є важливим елементом «м'якої» сили, бо вона дозволяє країнам здійснювати стратегічний вплив, формуючи позитивний імідж і завойовуючи довіру громадян інших країн. В умовах глобалізації, коли інформація швидко поширюється через нові медіа, публічна дипломатія є важливим інструментом впливу на міжнародній арені.

Публічна дипломатія відіграє важливу роль у розвитку партнерських відносин між державами, сприяючи підвищенню міжнародного впливу країни та формуванню її позитивного іміджу. Завдяки ефективному використанню цього інструменту, країна може досягати своїх зовнішньополітичних цілей, зміцнюючи відносини з іншими державами та створюючи сприятливе середовище для співпраці.

Отже, публічна дипломатія є потужним інструментом сучасної зовнішньої політики, що дозволяє країнам впливати на міжнародне середовище, формувати позитивні образи та сприяти розвитку мирних і вигідних міжнародних відносин.

1.2. Стан вивчення проблеми в науковій літературі

Публічна дипломатія є важливою складовою сучасних міжнародних відносин, її активно вивчають у науковій літературі. Дослідження охоплюють різні аспекти цього явища, зокрема його теоретичні основи, інструменти реалізації та роль у формуванні іміджу держави.

У наукових працях (Кукалець О. Є., Баценко Л. М., Галенін Р. В., Висоцький О. Ю., Павлюх М. В., Кушней С. Р., Кубко В., Юрченко О.)

визначені різні підходи до розуміння публічної дипломатії. Зокрема, її розглядають як пряму комунікацію держави з іноземними громадянами з метою впливу на їхнє мислення та уряди, а також як спосіб комунікації уряду для формування розуміння національних ідей, цінностей, інститутів, культури, національних цілей та політик. Окрім того, вивчається її еволюція, починаючи з XIX ст. до сучасного розуміння, коли публічна дипломатія стала невід'ємною частиною стратегії зовнішньої політики.

О. Кукалець констатує, що публічна дипломатія займає провідне місце в теорії міжнародних відносин. На думку автора, термін зазнав значної еволюції з XIX ст. до його сучасного визначення, що з'явилося після закінчення «холодної» війни. Характеристики та моделі публічної дипломатії свідчать про її міцну теоретичну основу. Крім того, теоретичні зв'язки з «м'якою силою» дозволяють краще зрозуміти природу публічної дипломатії [13].

Л. Баценко та Р. Галенін зазначають, що взаємодія та обмін інформацією між різними культурами, національностями та державами в міжнародних відносинах відіграє важливу роль у формуванні та підтримці іміджу держав у глобальному масштабі. Міжнародні відносини забезпечують світове співтовариство об'єктивною і достовірною інформацією про позицію держави з найважливіших міжнародних проблем, її зовнішньополітичні ініціативи та діяльність, досягнення в галузі економіки, торгівлі, культури, науки. Вони забезпечують обмін інформацією між країнами та регіонами з метою співпраці, передачі знань і технологій. На думку авторів, це допомагає привернути увагу до проблем і несправедливості, стимулювати громадські дискусії та дії [3].

Як зазначає О. Висоцький, одним із видів міжнародних відносин є публічна дипломатія, зміст якої трактують вітчизняні науковці як «сукупність зовнішньополітичних технологій та інструментів, що реалізуються в рамках політичних інститутів та акторів, як державних, так і неурядових, з метою реалізації загальної дипломатичної стратегії держави та впливу на політичні процеси» [4].

М. Павлюх та С. Кушней публічну дипломатію визначають як «діяльність урядових (держав, державних установ, дипломатів), так і неурядових акторів (неурядових організацій (НУО), транснаціональних корпорацій (ТНК), окремих осіб), спрямована на здійснення комунікативного впливу на населення іноземних держав і реалізацію їх зовнішньополітичних інтересів [16].

В. Кубко визначає дипломатію як «інструмент м'якої» сили, метою якої є інформування міжнародної спільноти, підтримка відносин з іншими країнами та загалом створення позитивного міжнародного іміджу держави, просування культурних, ціннісних, економічних та політичних напрямів через різноманітні активи (освіта, культура, мистецтво, мода тощо) [12].

О. Юрченко в статті «Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль у формуванні іміджу України» аналізує напрямки публічної дипломатії як засобу міжнародної комунікації. В Україні активізовано розвиток публічної дипломатії. З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну реалізовано значну кількість проектів, творчих ініціатив та громадських акцій, спрямованих на підтримку іміджу української держави у світі, а також залучення міжнародної підтримки для боротьби з агресором. Основні інструменти публічної дипломатії – це: організація спеціальних заходів, переговорів, неформальних домовленостей, участь у роботі міжнародних економічних організацій, реалізація спільних економічних і культурних програм, спілкування з владою, бізнес-колами, представниками громадськості. Результати дослідження довели, що існує кілька проблем, що заважають розвитку публічної дипломатії [20].

Отже, теорію і практику публічної дипломатії активно вивчають у науковій літературі. Науковці аналізують різні аспекти цього явища, включаючи теоретичні основи, інструменти реалізації та роль публічної дипломатії у формуванні іміджу держави. Це дозволяє виявити багато підходів до її розуміння та визначити її місце в сучасній зовнішній політиці. Оскільки її практики постійно розвиваються через зміни у глобальних комунікаційних

технологіях, є необхідність для пошуку нових ефективних механізмів взаємодії з міжнародною громадськістю, особливо у кризових ситуаціях. Таким чином, сучасне дослідження публічної дипломатії є всебічним та багатогранним, з акцентом на теоретичні, практичні та технологічні аспекти цього важливого інструменту міжнародної політики.

1.3. Методи дослідження публічної дипломатії держави

Дослідження публічної дипломатії вимагає застосування різних методів для всебічного аналізу її механізмів, ефективності та впливу на міжнародні відносини. Серед них – аналіз документів, що полягає у вивченні офіційних стратегій, політичних декларацій, планів, звітів та інших документів, що мають відношення до публічної дипломатії. Це дає можливість визначити мету, завдання, механізми реалізації та результати цієї діяльності [1]. Вивчення офіційних стратегій дає змогу з'ясувати, як конкретна держава визначає пріоритети своєї публічної дипломатії. Це можуть бути національні стратегії зовнішньої політики, програми культурної та освітньої дипломатії. Політичні декларації і програми допомагають побачити, як уряд ставиться до завдань, пов'язаних із формуванням іміджу на міжнародній арені та залученням міжнародної громадськості для підтримки національних інтересів.

У процесі аналізу планів та програм реалізації публічної дипломатії важливим є вивчення документів, що описують конкретні заходи, які держави використовують для просування своєї зовнішньої політики. Наприклад, національні програми культурних обмінів, освітні стипендії, участь у міжнародних виставках та фестивалях, а також інші стратегії, що реалізують через дипломатичні представництва. Вивчення таких планів дає розуміння, як держави формують стратегію публічної дипломатії, які ресурси на це витрачають, які органи координують цю діяльність.

Аналіз звітів і результатів дає змогу оцінити ефективність реалізації публічної дипломатії. Це можуть бути річні звіти МЗС, дипломатичних установ, культурних центрів, а також результати проведених заходів, акцій і ініціатив. Наприклад, звіти можуть містити інформацію про те, скільки іноземних студентів отримали стипендії, скільки культурних обмінів було організовано, або ж які зміни в міжнародному іміджі країни відбулися внаслідок проведених кампаній.

Важливо також аналізувати документи міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, ВООЗ) та інших регіональних ініціатив, у яких країна бере участь. Вони можуть містити інформацію про участь держави в міжнародних проектах, її роль у формуванні глобальних політичних та культурних стандартів. Це дає розуміння як держава використовує публічну дипломатію для підтримки своїх інтересів у рамках міжнародних організацій.

Аналіз документів дозволяє оцінити механізми реалізації публічної дипломатії. Це можуть бути різні інструменти – культурні програми, медійні кампанії, соціальні мережі, участь у міжнародних конференціях і форумах. Документи можуть містити інформацію про те, як конкретні інструменти сприяють досягненню зовнішньополітичних цілей держави. Це дозволяє визначити, наскільки ці механізми відповідають стратегічним цілям країни і яке значення вони відіграють у формуванні її міжнародного іміджу.

Метод аналізу документів є корисним інструментом для дослідження публічної дипломатії, бо він дозволяє систематизувати інформацію, вивчити офіційні позиції, а також оцінити ефективність застосованих стратегій і заходів.

Метод порівняння – це один з ключових наукових і аналітичних підходів, який широко застосовують у дослідженнях публічної дипломатії. Його суть полягає у зіставленні явищ, процесів або стратегій, з метою виявлення спільного й відмінного, ефективного та неефективного. У контексті публічної дипломатії цей метод дозволяє: порівнювати досвід різних країн, оцінювати інструменти та канали комунікації, що їх використовують (соціальні мережі, культурні обміни, освітні програми, міжнародні медіа тощо); визначати сильні й слабкі сторони в реалізації політики іміджу держави; аналізувати ефективність результатів, тобто який вплив має публічна дипломатія на міжнародну репутацію, інвестиційну привабливість або підтримку політичних рішень; виявляти закономірності та тренди, що можна адаптувати до національного контексту [4].

Застосування методу порівняння сприяє виробленню обґрунтованих

рекомендацій щодо вдосконалення підходів до публічної дипломатії, дозволяє уникнути повторення чужих помилок і водночас використати найкращі практики інших країн.

Таким чином, аналіз документів дозволяє створити всебічну картину щодо реалізації публічної дипломатії, виявляти як сильні, так і слабкі сторони, а також ефективно використовувати можливості та мінімізувати ризики. Використання методу порівняння допомагає державам оптимізувати свої дипломатичні стратегії, що в свою чергу сприяє підвищенню ефективності їх міжнародної взаємодії та зміцненню іміджу на міжнародній арені.

РОЗДІЛ 2.

ЧИННИКИ І ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

2.1. Історичні та політичні фактори

Розвиток публічної дипломатії Чехії зумовлений низкою історичних та політичних факторів, які сформували її зовнішньополітичний курс та міжнародний імідж. Історичними факторами є такі. Незалежну Чехословацьку державу було проголошено 28 жовтня 1918 р. Вона була однією з держав-наступниць розваленої Австро-Угорської імперії, включала території Богемії, Моравії, Сілезії (зокрема її південно-східної частини, т. зв. Богемської Сілезії), Словаччини та Підкарпатської Русі (раніше називалася Верхня Угорщина). Проголошенню незалежної Чехословацької держави передував тривалий період, проведений у складі Австро-Угорщини, сповнений зусиллями із зміцнення власної національної ідентичності та емансипації в межах монархії. Процес повного відокремлення і подальшої емансипації почав формуватися лише під час Першої світової війни, коли стала очевидною нежиттєздатність нинішнього розвитку. Найбільший внесок у становлення незалежної держави зробили кілька ключових діячів на чолі з Т. Г. Масариком, М. Р. Штефаніком та Е. Бенешем. Вони створили в Парижі тимчасовий чехословацький уряд і домоглися від держав Антанти обіцянки визнання незалежності [21].

Створення незалежної держави Чехословацької Республіки стало кульмінацією зусиль руху за національну незалежність, який зароджувався з початку XIX ст. Ця вимога була сформульована під час Першої світової війни (хоча намагання зміцнити позиції народу в монархії були очевидними вже в XIX ст.). Під час війни національні німецькі кола прийшли до влади, і чеська політика та чеське національне життя опинились у небезпеці. Тому політики перестали думати про зміцнення позицій Чехії в Австро-Угорщині, а почали

розглядати можливість історичних територій Богемської корони стати незалежними, відновити втрачену чеську державність і звільнитися від «трьох століть габсбурзького рабства». Чехословацька Республіка стала першою в історії незалежною спільною державою чехів і словаків. Це було через десять днів після того, як світові держави визнали демократичну Чехословацьку Республіку через Вашингтонську угоду.

Цей фундаментальний перелом в історії чеської державності ознаменував появу сучасної демократичної держави з парламентською демократією та плюралістичною системою, з високою політичною культурою. Тогочасний світ високо цінував міцну корону, ефективну промисловість, налагоджене сільське господарство та армію, яка викликала повагу. Звичайно, в суспільстві існували корупція, різні скандали, крадіжки, шахрайство. Чехословаччина також перебрала ряд чиновників з апарату монархії, які працювали «по-габсбурзьки» в новій республіці [36].

Після Другої світової війни Чехословаччина потрапила під вплив СРСР, що обмежило її можливості у веденні незалежної публічної дипломатії. Однак навіть у цей час існували спроби підтримки культурних та наукових зв'язків з іншими країнами. Падіння комуністичного режиму відкрило нові можливості для Чехії у сфері публічної дипломатії. Країна почала активно інтегруватися в європейські та міжнародні структури, що вимагало розробки нових стратегій зовнішньої політики та публічної дипломатії.

У 1993 р. Чеська Республіка здобула незалежність після розпаду Чехословаччини. Це був важливий момент, коли країна почала розвивати свою публічну дипломатію окремо від Словаччини, щоб побудувати власний міжнародний імідж. Чеська дипломатія плавно продовжила шлях, яким пішла демократична Чехословаччина після 1989 р. Головним пріоритетом залишалася інтеграція в європейські та трансатлантичні структури. У 1995 р. Чеська Республіка стала членом Організації економічного співробітництва та розвитку. Надзвичайний успіх незалежної чеської дипломатії демонструє той факт, що

Чеська Республіка була серед перших трьох держав колишнього комуністичного блоку, яким вдалося приєднатися до НАТО в 1999 р. Чехія відразу ж активно підтримала членство Словаччини в організації, що було зустрінуте успіхом у наступній хвилі розширення НАТО. Інтеграція Чеської Республіки в європейські структури завершилася в травні 2004 р. з її вступом до ЄС [40].

Вагомими є політичні фактори розвитку публічної дипломатії. Чеська Республіка прагнула стати частиною ЄСта НАТО, що вимагало активної публічної дипломатії для просування своїх інтересів та адаптації до європейських стандартів [24]. Спільно з Польщею, Угорщиною та Словаччиною Чехія створила Вишеградську групу, спрямовану на співпрацю в політичних, економічних та культурних питаннях. Це об'єднання стало важливим інструментом публічної дипломатії в регіоні [9].

Чеська Республіка активно підтримувала демократичні рухи та реформи в країнах Східної Європи, зокрема в Україні, що стало важливою складовою її публічної дипломатії. Чехія активно просуває свою культуру та історію через культурні центри, виставки, фестивалі та інші заходи, що сприяють покращенню її іміджу на міжнародній арені [19]. Отже, розвиток публічної дипломатії Чеської Республіки невід'ємно пов'язаний з її історією, яка визначала зовнішньополітичний курс країни та формування її міжнародного іміджу.

Падіння комуністичного режиму в 1989 р. стало поворотним моментом, що відкрило нові можливості для розвитку зовнішньої політики країни та публічної дипломатії. Чеська Республіка змогла реалізувати амбіції на міжнародній арені, зокрема через вступ до НАТО та ЄС. Саме ці історичні події дозволили Чехії створити власну незалежну дипломатію, орієнтуючи її на європейську інтеграцію та глобальну співпрацю.

Чеська Республіка активно використовувала публічну дипломатію для підтримки своїх зовнішньополітичних амбіцій. Інтеграція в ЄС і НАТО стала

пріоритетним напрямком у її зовнішній політиці, що вимагало розробки чіткої стратегії публічної дипломатії для забезпечення підтримки цих ініціатив на міжнародній арені. Публічна дипломатія Чеської Республіки акцентувала увагу на просуванні демократії та реформ у країнах Східної Європи, таких як Україна.

Важливим інструментом для посилення міжнародного іміджу стало створення Вишеградської групи разом із Польщею, Угорщиною та Словаччиною. Це об'єднання дозволило Чеській Республіці активно просувати свої інтереси в політичних, економічних та культурних питаннях, а також посилити свій вплив в європейському контексті.

Чеська Республіка також активно просуває свою культуру та історію через різноманітні культурні ініціативи, виставки, фестивалі, культурні центри, що сприяє зміцненню її іміджу в світі. Культурна дипломатія стала важливим компонентом зовнішньої політики Чехії, дозволяючи країні досягати більш широкої аудиторії та створити позитивний образ на міжнародній арені.

Таким чином, розвиток публічної дипломатії Чеської Республіки тісно пов'язаний з її історичними та політичними факторами. Від проголошення незалежності до активної європейської інтеграції, Чеська Республіка використовує дипломатію як основний інструмент для забезпечення своєї політичної та економічної стабільності, зміцнення міжнародного іміджу та просування своїх національних інтересів.

2.2. Соціально-економічні чинники

Соціально-економічні чинники відіграють важливу роль у розвитку публічної дипломатії Чеської Республіки, оскільки вони визначають можливості та обмеження, з якими країна стикається на міжнародній арені. Розглянемо ключові соціально-економічні чинники, що сприяли розвитку

публічної дипломатії Чеської Республіки.

Із вступом до ЄС у 2004 р., Чехія отримала доступ до європейських ринків, фінансових ресурсів та можливостей для економічного зростання. Це сприяло підвищенню рівня життя населення та покращенню її економічного становища на міжнародному рівні. Завдяки цьому країна мала можливість активно просувати свою економіку через публічну дипломатію.

Чеська Республіка має одну з найбільш стабільних економік у Центральній Європі, що робить її привабливою для іноземних інвесторів. Економічні досягнення, такі як розвиток високих технологій, автомобільної промисловості та інновацій, використовують для просування позитивного іміджу країни в міжнародних відносинах. Чехія є однією з найбільш відкритих економік у світі та є затребуваним місцем для іноземних інвесторів, які роблять значний внесок у розвиток чеських компаній. Однією з важливих особливостей привабливого інвестиційного середовища є наявність ефективних інструментів для захисту від ризикованих інвесторів, які можуть загрожувати безпеці чи громадському порядку і тим самим порушити здорове функціонування економіки. Тому все більше європейських країн запроваджують або зміцнюють національні системи, що дозволяють їм перевіряти вибрані інвестиції з міркувань безпеки [38].

Туризм є важливою складовою економіки Чеської Республіки, оскільки країна є популярним напрямком для туристів завдяки своїй історії, культурній спадщині та архітектурним пам'яткам. Чехія активно використовує туризм як інструмент публічної дипломатії, організовуючи культурні події, фестивалі та виставки за кордоном. Це дозволяє залучати туристів, сприяє розвитку культурних та економічних відносин з іншими країнами і народами. Країна активно реалізує кампанії з просування своєї туристичної привабливості, що підвищує її міжнародну репутацію і сприяє розвитку економіки через туристичний сектор. Із початку 1990-х рр. Чеська Республіка має довгостроковий позитивний платіжний баланс, який досягнула саме завдяки

надходженням туристичного сектора. Туризм також позитивно впливає на динаміку інвестицій.

Важливість туризму також зумовлена тим фактом, що він одночасно розвиває інші галузі та сектори, такі як транспорт, будівництво, торгівля, банківська справа, культура та спорт. Таким чином, він пропонує нові робочі місця. Туризм відіграє важливу роль у відродженні економічно слабких та постраждалих територій. Переваги туризму для громадян і регіонів:

1) Ефективне використання коштів зі структурних фондів ЄС та державних бюджетів призведе, зокрема, до: збільшення зайнятості, у т. ч. в структурно неблагополучних та економічно слабких регіонах; покращення інфраструктури туризму; підвищення рівня надання послуг; покращення становища малого та середнього підприємництва в туризмі; забезпечення кращого рівня освіти працівників сфери туризму.

2) Розвиток і наступне процвітання туризму в туристично цікавих регіонах, з огляду на захист природної та культурної спадщини Чеської Республіки відповідно до принципу сталого розвитку.

3) Удосконалення системи промоції Чеської Республіки за кордоном для підтримки в'їзного туризму та інвестиційної діяльності, а отже, збільшення доходів державного бюджету на усіх рівнях.

4) Збільшення доходів від туризму і, таким чином, зміцнення державних бюджетів.

5) Усунення регіональних диспропорцій [25].

Чеська Республіка активно розвиває свій сектор технологій, зокрема в таких сферах, як штучний інтелект, програмування та інформаційні технології. Це дає можливість країні використовувати новітні технології для просування своєї публічної дипломатії, зокрема через соціальні медіа, інтернет-платформи та цифрові канали. Публічна дипломатія Чехії активно інтегрує нові медіа у свою стратегію, що дозволяє ефективно комунікувати з міжнародною аудиторією.

Країна бере активну участь у міжнародних науково-дослідних та технічних проектах, що сприяти обміну знаннями та досвідом з іншими країнами.

Чехія є значним лідером у цифровій економіці, завдяки своїй потужній технологічній базі та кваліфікованій робочій силі. Місцеві компанії активно займаються розробкою програмного забезпечення, кібербезпекою та штучним інтелектом. Чехія також залучила американських і світових технологічних гігантів, а також спеціалізовані фірми, щоб розпочати роботу в країні.

Чехія активно працювала над розробкою, впливом і впровадженням цифрового законодавства та стратегій для підтримки своєї цифрової економіки. Законодавство ЄС було одним із ключових чинників у цьому просторі. Чехія є частиною групи «Цифровий 9+» із 12 країн ЄС, яка підтримує проінноваційні та антипротекціоністські підходи до відкритої цифрової економіки, включаючи зміцнений єдиний цифровий ринок, і підштовхує Європу до досягнення її амбітних цілей для Цифрового десятиліття. Уряд Чехії запровадив ініціативи для підтримки зростання цифрової економіки, включаючи інвестиції в цифрову інфраструктуру, освіту, дослідження та розробки. Чехи підтримали цифрові ініціативи під керівництвом США, зокрема Декларацію про майбутнє Інтернету та коаліцію Freedom Online.

Чехія дотримується цифрового законодавства ЄС, яке створює чітко регульоване робоче середовище для бізнесу, особливо щодо транскордонних потоків даних.

Серед найбільших проблем Чехії – нестача експертів з ІКТ, зокрема з кібербезпеки, низькі бюджети на ІТ та кібербезпеку, а також часто застаріле ІТ-обладнання в державному секторі. Однак у відповідь на постійне зростання кількості кіберінцидентів, більшість з яких пов'язано з діями третіх країн, у поєднанні з більшою обізнаністю щодо кібербезпеки, бюджети загалом збільшують.

Чехія успішно скористалася фінансуванням ЄС, включаючи фонди політики згуртованості, програму «Digital Europe та Horizon Europe», щоб

підтримати свій цифровий розвиток. Оскільки ЄС зробив цифрову трансформацію ключовим пріоритетом, очікують додаткові можливості фінансування в цьому сегменті.

У відповідь на вимоги директиви безпеки ЄС NIS2 Чеське національне управління з кібербезпеки та інформаційної безпеки (NUKIB) підготувало проект Закону про кібербезпеку, який спрямований на зміцнення системи кібербезпеки країни та набув чинності на початку 2025 р. Очікується, що Закон про кібербезпеку збільшить кількість регульованих організацій з 400 до понад 6000 і включає механізм безпеки ланцюга постачання для ІКТ та інших критичних елементів інфраструктура. Ймовірно, закон спонукає нові регульовані організації збільшити інвестиції в кібербезпеку, створюючи можливості для постачальників кібербезпеки та послуг, зокрема в енергетичному, банківському, оборонному секторах та охорони здоров'я.

Зростає попит на передову інфраструктуру ІКТ, включаючи оптоволоконні мережі, центри обробки даних і хмарні сервіси. Очікуються подальші інвестиції з розширенням мереж 5G і 6G. Інвестиції приватного сектора часто здійснюють великими ТНК й компаніями, що працюють у банківській сфері, енергетиці чи критичній інфраструктурі. Технології США високо цінуються, і існують великі можливості для американських компаній, що пропонують інноваційні та складні продукти, а також дані та послуги з доданою вартістю.

Чехія досягла значного прогресу в ініціативах «розумного міста», використовуючи технології для покращення міського життя та підвищення стійкості. Тривають проекти в галузі розумної інфраструктури (мережі, транспорт, будівлі), розумних послуг (парковка) і розумного середовища (моніторинг якості повітря).

Уряд продовжує оцифровувати свої послуги, а проекти електронного уряду відкривають можливості для американських фірм, що спеціалізуються на розробці програмного забезпечення, кібербезпеці та послугах цифрової трансформації.

Тендерні правила для центральних урядових контрактів розроблено для забезпечення прозорої конкуренції та сприяння рівному та недискримінаційному ставленню до учасників торгів. Запропонована ціна часто є одним із ключових факторів у процесі прийняття рішень для публічних тендерів, хоча якість і безпека набувають все більшого значення, особливо в критичній інфраструктурі.

Чехія також прагне бути в авангарді розробки та застосування новітніх технологій, особливо ШІ, квантової інформації та напівпровідників, і досліджує, як збалансувати досягнення та можливості, які приносять ці технології, із завданням захисту громадян та їх конфіденційності від будь-яких додаткових загроз, які ці технології також можуть створити. Уряд Чехії розробляє національні стратегії для задоволення потреб у людському капіталі та інвестиціях в інфраструктуру кожної з цих пріоритетних технологій. У липні 2024 р. уряд схвалив Національну стратегію штучного інтелекту Чеської Республіки до 2030 р. (NAIS), а національні квантові та напівпровідникові стратегії мають бути оприлюднені наприкінці 2024 р. або на початку 2025 р. [15]. Хоча в Чехії організовують багато конференцій, присвячених цифровій економіці, багато чехів також їздять на важливі події за кордоном [33].

Промислове будівництво як барометр стану чеської економіки демонструє дві основні тенденції. Інтерес до більших і ефективніших будівель продовжує зростати, а е-комерція знову набирає обертів після уповільнення пандемії Covid. Водночас, вона втрачає свою привабливість в очах іноземних інвесторів, які все більше віддають перевагу таким країнам, як Польща чи Словаччина. Чехія сьогодні виграє насамперед від близькості до ФРН, але вона повинна зробити більше, щоб зберегти свою конкурентоспроможність [23].

Чеська Республіка активно просуває свою освіту на міжнародному рівні, зокрема через програми обміну студентами, стипендії та можливості для іноземних студентів навчатися в країні. Це зміцнює культурні зв'язки і позитивно впливає на економіку країни. Чехія активно підтримує різноманітні програми академічного обміну, такі як Erasmus+ та інші міжнародні ініціативи.

Це дозволяє студентам з інших країн приїжджати до Чехії для навчання, а чеським студентам отримувати можливості для навчання в інших країнах. Такі програми створюють можливості для взаємного культурного обміну та зміцнюють міжнародні зв'язки. Чехія пропонує іноземним студентам стипендії на навчання в чеських університетах. Зокрема, програми стипендій через Міністерство освіти, молоді та спорту дають можливість отримати безкоштовне навчання або фінансову підтримку для студентів з країн, що розвиваються, або з держав, з якими Чехія має дипломатичні зв'язки. Такі стипендії зазвичай покривають навчання, проживання та інші витрати, що робить освіту в Чехії доступною для студентів з різних куточків світу. Важливим аспектом є також створення інтернаціональних академічних спільнот у чеських університетах, що допомагає студентам з різних країн розвивати культурний обмін і зміцнювати міжнародні зв'язки. Наприклад, Чехія є популярним напрямком для студентів з Центральної та Східної Європи, а також з Азії та Африки [41].

Сучасна глобальна політика характеризується декількома тенденціями, які фундаментально впливають на діяльність Чеської Республіки у світі і які вона має враховувати, формулюючи свою зовнішню політику. Перший фактор – зміна глобального балансу сил і зсув до багатопольярного світового порядку. Це проявляється на економічному, стратегічно-політичному та демографічному рівнях. В результаті економічного зростання економік, що розвиваються, особливо у Східній, Південно-Східній та Південній Азії, зростає вимога глобального Півдня щодо участі в ухваленні рішень щодо правил світової економіки та міжнародної торгівлі. У результаті технічного прогресу військовий потенціал багатьох держав зростає, і вони діють більш наполегливо, прагнучи визначити сфери впливу з фундаментальними стратегічними наслідками.

Зростаючі амбіції держав також призводять до конкуренції за обмежені ресурси, напр., корисні копалини, джерела енергії, воду, і разом із зростанням населення Глобального Півдня збільшують ризики подальшої деградації навколишнього середовища. З іншого боку, почастишали випадки, коли держави не в змозі виконувати свої основні функції та потрапляють у насильницький хаос, з якого виростають глобальні терористичні загрози, організована злочинність, гуманітарні кризи та міграційні хвилі. Внаслідок цих факторів також зростає ризик послаблення поточного світового порядку, заснованого на багатосторонності та міжнародному праві. Для його збереження та подальшого зміцнення необхідно прагнути до того, щоб якомога ширше коло держав ототожнювало його принципи та брали участь у створенні його правил.

Окрім держав як традиційних акторів міжнародних відносин, зростає вплив недержавних акторів. Деякі актори можуть бути корисними для глобального порядку, наприклад неурядові організації чи транснаціональні корпорації. Вони повинні брати участь у прийнятті рішень з питань, що становлять суспільний інтерес, але при цьому має бути забезпечено їх достатнє регулювання. Метою інших учасників, таких як терористичні організації чи організовані злочинні мережі, є зловживання або заперечення існуючого світового порядку. Тому, навпаки, потрібно прагнути до їх маргіналізації та придушення.

Нинішній міжнародний порядок також характеризується високим ступенем взаємозв'язку, що збільшує ймовірність глобальних впливів локальних подій, негативних чи позитивних, і зменшує передбачуваність майбутніх подій. Взаємозв'язок збільшує потребу в міжнародній співпраці та комплексному підході. Найефективнішим способом вирішення складних глобальних проблем є багатосторонність.

Зовнішня політика Чеської Республіки поєднує внутрішнє та міжнародне середовище. Це дозволяє державним і недержавним суб'єктам діяти за кордоном таким чином, щоб сприяти просуванню інтересів Чеської Республіки

та міжнародної спільноти, представленої, зокрема, ООН, і в той же час придушувати діяльність, яка може завдати шкоди цим інтересам. Вона приймає позитивні ініціативи з-за кордону, які можуть сприяти реалізації чеських суспільних інтересів у внутрішньому середовищі, і навпаки, стикається з загрозами, що надходять із-за кордону на національному, європейському чи глобальному рівнях.

Метою зовнішньої політики також є сприяння узгодженню національної політики з міжнародними зобов'язаннями Чеської Республіки. Окрім конституційних органів та органів державного управління, досягненню зовнішньополітичних цілей сприяють недержавні суб'єкти, зокрема органи місцевого самоврядування, організації громадянського суспільства, представники бізнес-сектору, академічні та науково-дослідні установи, церкви та релігійні товариства.

Чеська Республіка є невеликою країною в глобальному контексті, але країною середнього розміру в європейському масштабі. Обмеженість людських і фінансових ресурсів призводить до необхідності встановлення обмеженої кількості територіальних і змістовних пріоритетів. Це також спонукає до активної участі в ЄС, НАТО, ООН, ОБСЄ та інших багатосторонніх структурах, що розширюють можливості зовнішньополітичної діяльності держави й сприяють її безпеці та процвітання, а також підтриманню ліберально-демократичного конституційного ладу. Основним каркасом реалізації чеської зовнішньої політики є ЄС.

Завдяки своїй відкритій економіці Чехія входить до списку 40 найбагатших країн світу. Співвідношення експорту до ВВП становить приблизно 80%, при цьому більшість експорту йде до ЄС. Тому глобальні потреби та тенденції, а особливо зовнішній попит на чеські товари та послуги, мають значний вплив на розвиток країни. Чехія прагне до відкритого та передбачуваного міжнародного економічного порядку, заснованого на чітких та справедливих правилах [37].

Отже, соціально-економічні чинники активно сприяють розвитку публічної дипломатії Чеської Республіки, що дозволяє країні зміцнювати свої позиції на міжнародній арені, залучати інвестиції та культурні взаємозв'язки, а також успішно реалізувати свої стратегічні цілі в глобальному контексті. Чеська Республіка має стабільну економіку, завдяки вступу до ЄС у 2004 р., що сприяло її зростанню, доступу до ринків та фінансових ресурсів. Позитивний економічний імідж країни активно використовується в публічній дипломатії, просуваючи економічні досягнення, такі як високі технології, автомобільну промисловість, туризм.

2.3. Нормативно-правова база публічної дипломатії

Нормативно-правова база публічної дипломатії Чеської Республіки включає комплекс законодавчих актів, міжнародних угод та стратегій, що регулюють зовнішню політику, дипломатичні відносини, культурну дипломатію та міжнародні комунікації. Важливим аспектом є роль Міністерства закордонних справ Чеської Республіки (MZV ČR), яке координує більшість ініціатив у сфері публічної дипломатії.

Конституція Чеської Республіки є основним правовим актом, що визначає основи організації державної влади, включаючи зовнішню політику та дипломатичні відносини. Конституція встановлює роль президента та уряду в зовнішній політиці, що охоплює також і публічну дипломатію [26].

Відділ міжнародних зв'язків та ЄС прагне якомога ефективніше представляти чеську культуру за кордоном. Як департамент Міністерства, відповідальний за відносини з Міністерством закордонних справ, Відділ співпрацює з вищезазначеним органом у виконанні завдань Чеської Республіки в рамках її членства в ЄС та Раді Європи, Вишеградській групі, організаціях системи ООН, включаючи ЮНЕСКО, Центральноевропейську ініціативу, Франкофонію та інші міжнародні урядові організації, пропонуючи відповідні заходи для просування міжнародного співробітництва в культурних питаннях.

У складі Міністерства відділ відповідає за планування, координацію та організацію культурних зв'язків із зарубіжними країнами та організацію закордонних робочих поїздок, а також сприяє офіційній презентації чеського професійного мистецтва за кордоном, головним чином через програми підтримки проектів або шляхом організації національних виставок у рамках виставкових заходів та ярмарків за кордоном. Відділ міжнародних відносин та ЄС складається з Відділу двосторонньої співпраці, Відділу зв'язків з ЮНЕСКО та міжнародного співробітництва та Відділу ЄС.

Спільно з Міністерством закордонних справ відділ двостороннього

співробітництва відповідає за розробку угод про культурну співпрацю, підготовку та реалізацію концепцій і методологій, а також формування пропозицій щодо планів реалізації, пов'язаних з культурними угодами та реєстрацією зобов'язань за міжнародними угодами, виконання яких покладено на Міністерство. Крім того, він організовує та забезпечує співпрацю з посольствами іноземних держав, з посольствами Чехії за кордоном та з представниками міжнародних організацій, за винятком ЄС та Ради Європи.

Відділ ЄС відповідає за виконання завдань Міністерства Європейського Парламенту від членства Чеської Республіки в Союзі та Раді Європи та представляє Міністерство назовні в цьому питанні. Воно відповідає за адміністрування бази даних нормативних актів Європейського Співтовариства (ISAP) і результати, отримані ним для забезпечення гармонізації правових норм у сфері основної компетенції Міністерства із законодавством Європейських Співтовариств. Крім того, він забезпечує комунікацію працівників міністерства з представниками ЄС та Ради Європи.

Відділ зв'язків із ЮНЕСКО та міжнародного співробітництва відповідає за підготовку висновків Міністерства щодо проектів міжнародних правових інструментів та інших матеріалів ЮНЕСКО та координацію концепцій і методологій, що застосовують різні підрозділи Міністерства для реалізації програм ЮНЕСКО та виконання зобов'язань за міжнародними документами, за винятком тих, що стосуються виключно авторського права та суміжних прав. Відділ також контролює співпрацю Міністерства з чеськими інституціями, які висвітлюють порядок денний ЮНЕСКО [35].

Стратегія зовнішньої політики Чехії включає положення, що стосуються публічної і культурної дипломатії, інформаційної діяльності за кордоном та розвитку міжнародних контактів. Ця стратегія визначає основні напрямки роботи держави для зміцнення її іміджу та впливу в міжнародних відносинах.

Стратегія розвитку культурної дипломатії визначає пріоритети в галузі культурних відносин з іншими країнами. Вона охоплює підтримку чеської

культури на міжнародній арені, реалізацію культурних програм та заходів за кордоном, зокрема через чеські культурні центри та посольства [28].

Чеська Республіка укладає численні міжнародні угоди, що сприяють розвитку публічної дипломатії. Це угоди з країнами про культурні обміни, наукові програми, а також угоди в рамках міжнародних організацій, напр., ЄС, ООН, НАТО, що визначають умови для співпраці в цих сферах. Угода про культурну співпрацю між ЧР та іншими державами дає змогу реалізовувати програми культурного обміну, організовувати спільні заходи та виставки, підтримувати чеську мову та культуру за кордоном.

Нормативно-правова база публічної дипломатії Чеської Республіки є складним комплексом законів, урядових стратегій та міжнародних угод, що регулюють дипломатичну діяльність, культурні та освітні обміни, міжнародні інформаційні кампанії. Це дозволяє Чехії активно просувати свої інтереси, зміцнювати міжнародний імідж і впливати на глобальні процеси.

Отже, нормативно-правова база публічної дипломатії Чеської Республіки є важливим інструментом для реалізації зовнішньої політики країни та її інтеграції у міжнародні організації. Основою цієї системи є Конституція країни, що встановлює правила і механізми для організації зовнішніх відносин, а також роль уряду та президента у вирішенні дипломатичних питань. Особливе значення має роль Міністерства закордонних справ, яке не лише координує зовнішню політику, але й активно організовує культурні та освітні програми за кордоном через свої структурні підрозділи. Відділ міжнародних зв'язків та ЄС, а також відділи з ЮНЕСКО та двосторонньої співпраці займаються плануванням, реалізацією та координацією культурних та дипломатичних ініціатив, що сприяють розвитку міжнародного співробітництва. Міжнародні угоди з іншими країнами і в рамках міжнародних організацій сприяють розвитку культурних та наукових обмінів, що забезпечує взаємодію і співпрацю в галузях, що є важливими для розвитку публічної дипломатії. Нормативно-правова база публічної дипломатії Чеської Республіки є складною системою

інструментів, що дозволяють країні ефективно просувати свої інтереси на міжнародній арені, зміцнювати імідж та активно брати участь у глобальних процесах через механізми публічної дипломатії.

РОЗДІЛ 3.

ПУБЛІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

3.1. Публічна дипломатія Чеської Республіки з провідними країнами світу

Публічна дипломатія Чеської Республіки є важливим інструментом її зовнішньої політики, спрямованим на зміцнення міжнародного іміджу, просування національних інтересів та розвиток культурних і політичних зв'язків з іншими країнами.

Чеські центри – це мережа культурних інституцій, що діють у 26 країнах світу. Вони просувають чеську культуру, мову, історію, сприяють розвитку туризму та бізнесу. Ці центри організовують виставки, лекції, кінопокази та мовні курси, що сприяють зміцненню культурних зв'язків між Чехією та іншими країнами.

Країни, у яких діють Чеські центри: Австрія (Відень), Бельгія (Брюссель), Болгарія (Софія), Франція (Париж), Грузія (Тбілісі), Німеччина (Берлін, Мюнхен), Угорщина (Будапешт), Італія (Рим, Мілан), Польща (Варшава), Румунія (Бухарест), Сербія (Белград), Словаччина (Братислава), Швеція (Стокгольм), Іспанія (Мадрид), Велика Британія (Лондон), Нідерланди (Роттердам), Україна (Київ), Швейцарія (Женева) – представництво при ООН, Японія (Токіо), Ізраїль (Тель-Авів, Єрусалим), Південна Корея (Сеул), Тайвань (Тайбей), В'єтнам (Ханой), США (Нью-Йорк), Єгипет (Каїр) [27].

Щорічний «Фестиваль посольств» у Празі об'єднує майже 50 країн, де дипломати презентують свою культуру за допомогою їжі, музики та традицій. Цей захід приваблює 15 тис. відвідувачів і є ефективним інструментом публічної дипломатії, сприяючи зміцненню міжнародних зв'язків та культурного обміну.

Ці центри організовують культурні заходи, виставки, лекції, кінопокази, мовні курси та інші ініціативи, спрямовані на зміцнення міжнародних зв'язків та популяризацію чеської культури за кордоном.

Після скорочення фінансування «Radio Free Europe/Radio Liberty» (RFE/RL) адміністрацією президента США Д. Трампа, уряд Чехії взяв на себе зобов'язання підтримати цю організацію. RFE/RL, що базується в Празі з 1995 р., є важливим джерелом незалежної інформації для країн, де свобода слова обмежена. Чеський уряд співпрацює з іншими країнами-членами ЄС для забезпечення фінансування та підтримки діяльності RFE/RL [30].

Щорічний захід «NATO Days in Ostrava» є найбільшим авіаційним та військовим шоу в Центральній Європі. Цей захід, організований за підтримки Міністерства оборони Чехії та НАТО, демонструє можливості оборонних сил Чехії та її партнерів. Участь у заході беруть авіаційні та наземні підрозділи з різних країн, що сприяє зміцненню міжнародного співробітництва та розуміння місії НАТО серед громадян [39].

Чехія активно виступає за посилення європейської безпеки та боротьбу з зовнішнім втручанням, зокрема з боку росії. Вона підтримує ініціативи ЄС щодо забезпечення інформаційної безпеки та боротьби з дезінформацією, що є важливим аспектом публічної дипломатії [39].

Міністерство закордонних справ Чеської Республіки координує діяльність публічної дипломатії через спеціальний департамент, створений у 2011 р. Основними напрямками є культурні заходи, освітні обміни та підтримка партнерств між НУО Чехії та інших країн. Чеські посольства відіграють ключову роль у реалізації цих ініціатив, працюючи в тісній співпраці з Чеськими центрами та іншими партнерами [42].

Публічна дипломатія Чеської Республіки спрямована на взаємодію з провідними країнами.

По перше, США. Чехія підтримує незалежність та свободу ЗМІ, зокрема через фінансування «Radio Free Europe/Radio Liberty» після скорочення

американського бюджету. У березні 2025 р. уряд США припинив фінансування RFE/RL, що викликало занепокоєння серед демократів та правозахисників. Це рішення поставило під загрозу існування незалежних медіа в країнах з обмеженою свободою слова, таких як Росія, Білорусь, Іран та Афганістан. Чеська Республіка, де розташована штаб-квартира RFE/RL з 1995 р., стала ініціатором пошуку альтернативного фінансування. Міністр закордонних справ Чехії Я. Ліпавський заявив, що припинення фінансування є «втратою для демократії» та закликав до обговорення цього питання на рівні ЄС.

Чехія отримала підтримку від десяти країн ЄС, включаючи ФРН, Швецію, Австрію, Бельгію, Нідерланди, Словенію, Латвію, Литву, Естонію та Польщу. Ці країни висловили готовність обговорити можливість спільного фінансування RFE/RL, щоб забезпечити продовження його діяльності в умовах зростаючої дезінформації та пропаганди. RFE/RL транслює новини 27 мовами в 23 країни, де свобода преси обмежена чи відсутня. Відмова від фінансування цієї організації може призвести до вакууму інформації, що заповнить пропаганда та дезінформація, що послабить демократичні інститути в цих країнах [31].

По друге, Ізраїль. Відносини між країнами розвиваються через відкриття дипломатичних офісів у Єрусалимі та взаємні візити високопосадовців. Чеська Республіка активно розвиває дипломатичні відносини з Ізраїлем, зокрема через відкриття дипломатичного офісу в Єрусалимі та проведення взаємних візитів високопосадовців. 11 березня 2021 р. Чехія відкрила дипломатичний офіс у західному Єрусалимі, що є відділенням її посольства в Тель-Авіві. Цей крок символізує визнання Єрусалиму як столиці Ізраїлю. Офіс займається політичними, економічними та консульськими питаннями, має постійний персонал і працює під керівництвом посольства в Тель-Авіві [29].

Взаємні візити високопосадовців:

– липень 2022 р.: Президент Ізраїлю І. Герцог здійснив державний візит до Чехії, де нагородив президента М. Земана Президентською медаллю честі за

його глибоку дружбу з єврейським народом та послідовну підтримку Ізраїлю на міжнародній арені;

– жовтень 2023 р.: Прем'єр-міністр Чехії П.Фіала відвідав Ізраїль, щоб висловити підтримку країні після атак ХАМАСу 7 жовтня. Він зустрівся з прем'єр-міністром Б. Нетаньягу та президентом Герцогом.

Ці кроки підкреслюють стратегічне партнерство між Чехією та Ізраїлем, сприяючи зміцненню двосторонніх відносин у різних сферах.

3. Країни-члени ЄС. Чехія активно виступає за посилення європейської безпеки та боротьбу з зовнішнім втручанням, зокрема з боку росії. Чеська Республіка активно сприяє зміцненню європейської безпеки та протидії зовнішньому втручання, зокрема з боку росії. Це відображається в її рішучій політиці на рівні ЄС та НАТО. У березні 2024 р. парламент Чехії визнав росію найбільшою загрозою безпеці для країн ЄС та НАТО, охарактеризувавши її як «терористичний режим». У резолюції наголошено на необхідності продовження підтримки України та протидії агресії рф, щоб запобігти її поширенню на інші європейські країни [29]. Міністр закордонних справ Чехії Я. Ліпавський підкреслив, що рф стоїть за більшістю операцій впливу у світі, що викликає серйозні побоювання. Він наголосив на важливості посиленої стратегічної комунікації, застосування жорстких санкцій та розкриття злочинних дій Кремля для ефективної протидії цьому впливу [14].

Президент Чехії П. Павел, колишній генерал НАТО, закликав Європу зменшити залежність від США в оборонній сфері та збільшити витрати на оборону до 3% ВВП. Він підкреслив необхідність розвитку європейських стратегічних сил і засобів як внесок у трансатлантичне партнерство [6]. Прем'єр-міністр Чехії П. Фіала також наголосив на важливості посилення оборонної спроможності ЄС, зазначивши, що країни ЄС мають дбати про свою власну оборону без покладання основного навантаження на США. Він підкреслив, що Росія залишається великою небезпекою, і для боротьби з нею потрібно бути сильними та рішучими [18].

Чехія активно співпрацює з іншими європейськими країнами для зміцнення оборони та безпеки. Наприклад, у березні 2024 р. Франція та Чехія підписали План дій стратегічного партнерства до 2028 р., який включає співпрацю в галузі оборони та військової підтримки України. Президент Франції Е. Макрон підкреслив важливість спільних зусиль для зміцнення європейської оборонно-промислової бази [8].

Чехія відіграє важливу роль у зміцненні європейської безпеки та протидії зовнішньому втручання, зокрема з боку Росії. Її рішуча політика на рівні ЄС та НАТО сприяє забезпеченню стабільності та миру в Європі.

Стратегічні напрямки публічної дипломатії Чехії:

- просування чеської культури, музики, театру та кіно через культурні заходи та виставки;
- підтримка освітніх обмінів, наукових досліджень та співпраці з міжнародними університетами;
- боротьба з дезінформацією та підтримка незалежних медіа, зокрема через підтримку RFE/RL;
- підтримка миротворчих ініціатив та участь у міжнародних організаціях, таких як НАТО та ООН.

Публічна дипломатія Чеської Республіки є одним із ключових інструментів реалізації її зовнішньої політики, що дозволяє ефективно поєднувати культурну, освітню, інформаційну та політичну складові задля посилення міжнародного авторитету країни та захисту національних інтересів.

Мережа Чеських центрів у 26 країнах світу успішно виконує роль культурних послів держави, популяризуючи чеську мову, мистецтво, історію та науку. Центри зміцнюють міжкультурні зв'язки та сприяють позитивному іміджу ЧР у світі. У відносинах зі США Чехія проявила себе як принциповий захисник свободи ЗМІ. Після припинення американського фінансування «Radio Free Europe/Radio Liberty» саме Прага стала осередком підтримки незалежної журналістики, що свідчить про високий рівень демократичних цінностей у

зовнішній політиці країни. У відносинах з Ізраїлем Чехія демонструє послідовну політичну підтримку, що відображається у відкритті дипломатичного офісу в Єрусалимі та частих візитах високопосадовців. У межах ЄС Чехія виступає ініціатором активної безпекової політики: посилює боротьбу з дезінформацією, виступає за колективну безпеку, бере участь у розбудові оборонного потенціалу Європи. Зокрема, засудження агресивної політики Росії та заклики до збільшення оборонних витрат свідчать про її лідерські амбіції у регіоні.

Публічна дипломатія підтримується на інституційному рівні: МЗС Чехії координує ініціативи в галузі культурної дипломатії, освітніх обмінів, партнерств з НУО та участі в міжнародних організаціях, таких як НАТО, ЄС і ООН. Значення міжнародних заходів, як-от «NATO Days in Ostrava» чи «Фестиваль посольств» у Празі, виходить за межі іміджевих подій – вони стали ефективними платформами для культурної дипломатії, демонстрації відкритості Чехії та розбудови міждержавних зв'язків.

Отже, публічна дипломатія Чеської Республіки – це не лише інструмент м'якої сили, а й важливий компонент загальнонаціональної безпекової та зовнішньополітичної стратегії. Вона дозволяє Чехії бути впливовим, відкритим і культурно привабливим партнером на міжнародній арені, зокрема у відносинах з такими провідними країнами, як США, Ізраїль та держави ЄС.

3.2. Публічна дипломатія в українсько-чеських двосторонніх відносинах

Публічна дипломатія Чеської Республіки в українсько-чеських двосторонніх відносинах є важливим інструментом зміцнення культурних, освітніх та гуманітарних зв'язків між двома країнами, особливо в умовах російської агресії проти України.

Чеський центр у Києві є частиною глобальної мережі «Czech Centres», що активно працює над популяризацією чеської культури, мови та історії в Україні. Центр організовує лекції, кінопокази, мовні курси та інші культурні заходи, сприяючи зміцненню двосторонніх відносин. З початком повномасштабної війни центр активно підтримує українських митців та культурних діячів, організовуючи онлайн-проекти та публікуючи твори українських авторів. Наприклад, проект «#CzechCentresForUkraine» включає публікацію текстів чеських митців, які відвідали Україну, та коротких відео-послань від авторів [32].

У вересні 2023 р. відбулася онлайн-зустріч за участі заступників міністрів культури України та Чехії, на якій обговорювали напрямки співпраці в галузі збереження культурної спадщини, цифровізації та арт-терапії. Чеська сторона висловила готовність до розширення співпраці в цих сферах, що є важливим для України в умовах війни [45].

Окрім того, у жовтні 2024 р. було підписано Меморандум про співпрацю між Національною бібліотекою України імені Я. Мудрого, Національною бібліотекою Чехії та Українською бібліотечною асоціацією щодо збереження культурної спадщини в галузі бібліотечної справи. У рамках цієї ініціативи передбачено створення мобільних станцій для порятунку та збереження бібліотечних документів, зокрема для оцифрування матеріалів з Маріупольського музею [45].

У лютому 2025 р. в Празі відбувся мітинг на підтримку України, в якому взяли участь 40 тис. осіб, включаючи президента Чехії П. Павела та українського уповноваженого з прав дитини Д. Герасимчук. Під час заходу було піднято питання повернення українських дітей, насильно вивезених до росії. В рамках інформаційної кампанії «Stolen Voices» та ініціативи «Bring Kids Back UA» було проведено показ документального фільму «Abducted Childhood» для дипломатів та політиків з понад 30 країн [44].

Публічна дипломатія Чехії в українсько-чеських відносинах не лише

виконує функцію «м'якої сили», а й має чітко виражений гуманітарний, моральний та стратегічний вимір. Вона сприяє створенню міцної платформи для довготривалої співпраці між країнами, підвищує рівень взаєморозуміння між народами та зміцнює спільну позицію у захисті демократії, свободи та прав людини.

Перспективи подальшого розвитку публічної дипломатії в українсько-чеських двосторонніх відносинах представлено на Рис. 3.1.

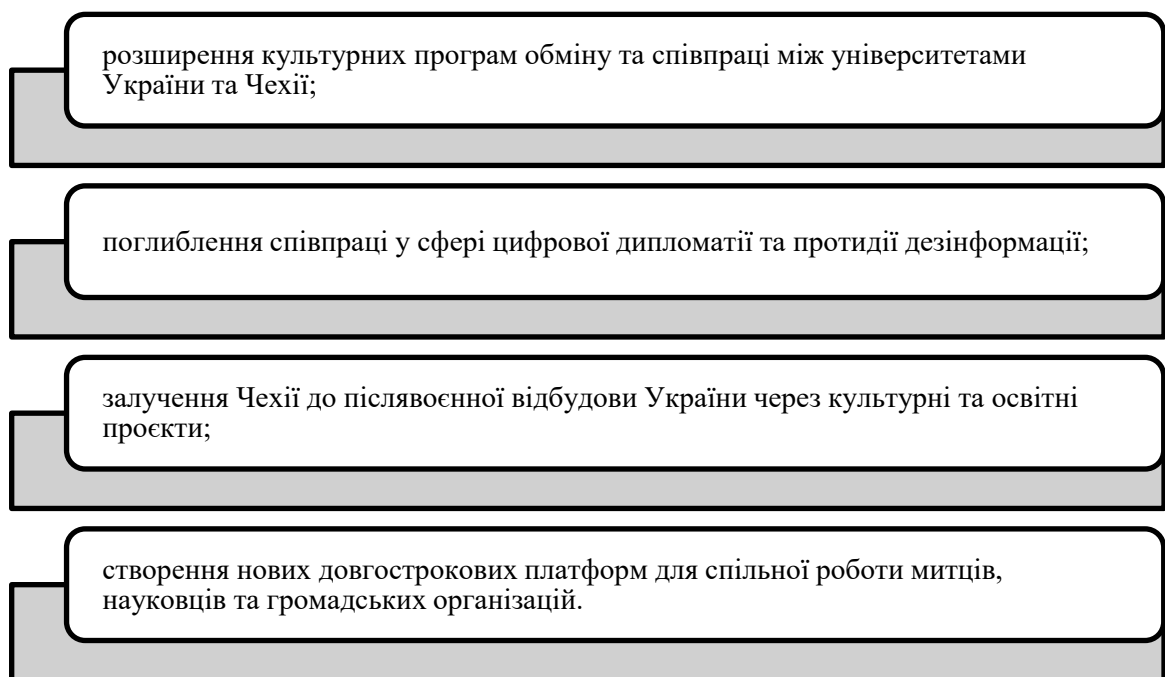

Рис. 2.1. Перспективи подальшого розвитку публічної дипломатії в українсько-чеських двосторонніх відносинах [44].

Таким чином, публічна дипломатія між Україною та Чехією є не лише засобом культурного діалогу, а й проявом солідарності, взаємної підтримки та партнерства, що має всі шанси перерости у новий рівень стратегічного співробітництва. Публічна дипломатія Чеської Республіки в Україні відіграє важливу роль у зміцненні двосторонніх відносин, особливо в умовах повномасштабної війни. Одним із ключових напрямів такої діяльності є підтримка культурних ініціатив та збереження спільної культурної спадщини.

Через організацію культурних заходів, обміни, мистецькі проєкти та переклад чеської літератури українською мовою, Чехія сприяє глибшому взаєморозумінню між народами. Водночас важливу роль відіграє надання гуманітарної допомоги – зокрема підтримка внутрішньо переміщених осіб, забезпечення медикаментами та сприяння діяльності правозахисних організацій.

Чеська Республіка також бере активну участь у міжнародних кампаніях на підтримку України, демонструючи солідарність як у межах ЄС, так і на інших міжнародних платформах. Важливим є і внутрішньополітичний аспект: чеський уряд і громадськість активно підтримують Україну, інформуючи про ситуацію в країні та мобілізуючи ресурси для допомоги.

Отже, завдяки комплексним зусиллям публічна дипломатія Чехії сприяє не лише формуванню позитивного іміджу держави, але й реальному зміцненню політичних, гуманітарних та культурних зв'язків між країнами. Це підвищує рівень довіри, посилює солідарність і створює підґрунтя для подальшого розвитку партнерських відносин у післявоєнний період.

3.3 Проблеми та перспективи використання публічної дипломатії Чеською Республікою

Публічна дипломатія Чеської Республіки є важливим інструментом її зовнішньої політики, спрямованим на зміцнення міжнародного іміджу, просування національних інтересів та розвиток культурних і політичних зв'язків з іншими країнами. Однак публічна дипломатія Чехії стикається з певними проблемами та має перспективи для подальшого розвитку.

Звернемо увагу на такі проблеми:

1) Чеська Республіка не має єдиної узгодженої системи корпоративного іміджу, що може ускладнювати ефективне просування національного бренду на

міжнародній арені. Відсутність єдиного меседжу може призвести до непослідовності в зовнішній комунікації та зменшення її впливу.

2) Чеські центри, що є основними інститутами культурної дипломатії, фінансуються з державного бюджету лише частково. Решту коштів вони змушені знаходити самостійно, що обмежує їхню діяльність та ефективність.

3) Незважаючи на активне використання цифрових технологій у зовнішній політиці, Чехія стикається з проблемами у впровадженні цифрової дипломатії. Це включає необхідність адаптації до швидко змінюваного цифрового середовища та ефективного використання онлайн-інструментів для досягнення зовнішньополітичних цілей.

Водночас ключовими проблемами є: відсутність єдиної візуальної та стратегічної комунікації бренду Чехії. Незлагоджена система просування національного іміджу не дозволяє Чехії бути впізнаваною як цілісний бренд. Це ускладнює конкурентну боротьбу за увагу світової спільноти. Фінансова залежність від зовнішніх джерел або самофінансування значно обмежує культурно-просвітницьку діяльність центрів за кордоном, що впливає на масштаб і сталість реалізованих ініціатив. Хоча цифрова дипломатія відкриває нові горизонти, Чехія потребує системного підходу до модернізації своєї онлайн-комунікації та активнішої присутності в інформаційному просторі.

Перспективами вважаємо, по перше, використання цифрових технологій та соціальних медіа може значно посилити ефективність публічної дипломатії. Чехія має потенціал для створення інтегрованої стратегії цифрової дипломатії, що включатиме активне використання онлайн-платформ для просування національних інтересів та іміджу. По друге, зміцнення двосторонніх відносин з провідними країнами світу, такими як США, Ізраїль та країни-члени ЄС, що сприятиме підвищенню впливу Чехії на міжнародній арені. Це включає не лише політичну та економічну співпрацю, але й культурні та освітні ініціативи, що сприятимуть кращому розумінню та взаємодії між народами. По третє, успішна інтеграція публічної дипломатії в загальну стратегію зовнішньої політики

дозволить Чехії ефективніше просувати свої інтереси та реагувати на виклики сучасного світу. Це включає координацію діяльності різних інститутів та організацій, що займаються публічною дипломатією, для досягнення спільних цілей.

Публічна дипломатія Чеської Республіки посідає важливе місце у системі зовнішньополітичних інструментів держави, слугуючи мостом для формування позитивного міжнародного іміджу, поширення національних цінностей та зміцнення зв'язків із зовнішнім світом. В умовах зростаючих викликів та інформаційної конкуренції вона стає дедалі актуальнішим засобом «м'якої сили». Однак ефективне використання публічної дипломатії залежить як від внутрішніх організаційних факторів, так і від зовнішньополітичного контексту.

Перспективні напрямки: створення спеціалізованих онлайн-платформ, інформаційних кампаній, інфлюенсерських проєктів і використання соціальних мереж здатні значно посилити вплив Чеської Республіки у глобальному інформаційному просторі. Узгоджена політика між Міністерством закордонних справ, Чеськими центрами, дипломатичними місіями та громадянським суспільством дозволить забезпечити стратегічну цілісність та ефективність зовнішньої комунікації. Акцент на культурно-освітню дипломатію, розширення двосторонніх програм з країнами ЄС, США, Ізраїлем та іншими стратегічними партнерами сприятиме зміцненню позицій Чехії в міжнародній системі.

Публічна дипломатія Чеської Республіки має значний потенціал. Її подальший розвиток потребує системного підходу, інвестицій у людський капітал, технології та інституційну модернізацію. За умов стратегічної координації та відкритості до нових форматів міжнародної взаємодії Чехія здатна посилити свою роль як впливового, відкритого та культурно привабливого європейського партнера.

ВИСНОВКИ

Публічна дипломатія є важливим напрямком зовнішньої політики, що сприяє створенню та підтримці позитивного іміджу держави через комунікацію з міжнародною громадськістю. Вона включає використання культурних, освітніх, інформаційних та інших інструментів для досягнення стратегічних політичних, економічних і соціальних цілей. Головна мета публічної дипломатії – зміцнення взаєморозуміння між народами та налагодження діалогу між державами і їх громадянами.

Розвиток публічної дипломатії Чеської Республіки тісно пов'язаний з її історичними та політичними факторами. Від проголошення незалежності до активної європейської інтеграції, Чеська Республіка використовує дипломатію як основний інструмент для забезпечення своєї політичної та економічної стабільності, зміцнення міжнародного іміджу та просування своїх національних інтересів. Соціально-економічні чинники є важливими для розвитку публічної дипломатії Чеської Республіки, оскільки вони визначають можливості та обмеження на міжнародній арені.

Нормативно-правова база публічної дипломатії Чеської Республіки є важливим інструментом для реалізації зовнішньої політики країни та її інтеграції у міжнародні організації. Основою цієї системи є Конституція, що встановлює правила і механізми для організації зовнішніх відносин, а також роль уряду та президента у вирішенні дипломатичних питань.

Особливе значення відіграє Міністерство закордонних справ, що координує зовнішню політику й організовує культурні та освітні програми за кордоном через свої структурні підрозділи. Відділ міжнародних зв'язків та ЄС, відділи з ЮНЕСКО та двосторонньої співпраці займаються плануванням, реалізацією та координацією культурних і дипломатичних ініціатив, що сприяють розвитку міжнародного співробітництва. Публічна дипломатія підтримується на інституційному рівні: МЗС Чехії координує ініціативи в

галузі культурної дипломатії, освітніх обмінів, партнерств з НУО та участі в міжнародних організаціях. Міжнародні заходи, напр., «NATO Days in Ostrava», «Фестиваль посольств» у Празі є ефективними платформами для культурної дипломатії, демонстрації відкритості Чехії та розбудови міждержавних зв'язків.

Чеська Республіка активно використовувала публічну дипломатію для підтримки своїх зовнішньополітичних програм і цілей. Інтеграція в ЄС і НАТО стала пріоритетним напрямком у її зовнішній політиці, що вимагало розробки чіткої стратегії публічної дипломатії для забезпечення підтримки цих ініціатив на міжнародній арені. Публічна дипломатія Чехії акцентувала увагу на просуванні демократії та реформ у країнах Східної Європи, таких як Україна. Вона активно просуває свою культуру та історію через різноманітні культурні ініціативи, виставки, фестивалі, культурні центри, що сприяє зміцненню її іміджу в світі. Культурна дипломатія стала важливим компонентом зовнішньої політики Чехії, сприяючи їй досягати ширшої аудиторії та створювати позитивний образ на міжнародній арені.

Публічна дипломатія Чеської Республіки – це інструмент «м'якої» сили і важливий компонент національної безпекової та зовнішньополітичної стратегії. Вона дозволяє Чехії бути впливовим, відкритим і привабливим партнером на міжнародній арені, зокрема у відносинах з такими провідними країнами, як США, країни-члени ЄС, Ізраїль. Публічна дипломатія Чеської Республіки в Україні сприяє зміцненню двосторонніх відносин за допомогою підтримки культурних ініціатив та збереження культурної спадщини; гуманітарної допомоги та підтримки прав людини; активній участі у міжнародних кампаніях на підтримку України в умовах війни.

Ключові проблеми публічної дипломатії Чеської Республіки – це відсутність єдиної візуальної та стратегічної комунікації бренду Чехії. Незлагоджена система просування національного іміджу не дозволяє Чехії бути впізнаваною як цілісний бренд. Фінансова залежність від зовнішніх джерел або

самофінансування обмежує культурно-просвітницьку діяльність центрів за кордоном, що впливає на кількість і якість реалізованих ініціатив.

Водночас перспективними напрямками публічної дипломатії Чеської Республіки є: створення спеціалізованих онлайн-платформ, інформаційних кампаній, інфлюенсерських проєктів і використання соціальних мереж, що значно посилить її вплив у глобальному інформаційному просторі. Узгоджена політика між МЗС, Чеськими центрами, дипломатичними місіями та громадянським суспільством забезпечить стратегічну цілісність та ефективність зовнішньої комунікації. Акцент на культурно-освітню дипломатію, розширення двосторонніх програм з країнами ЄС, США й іншими стратегічними партнерами сприятиме зміцненню позицій Чехії на міжнародній арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз документів. URL: <https://surl.li/kzjekd> (дата звернення: 20.02.2025).
2. Балануца О., Сегеда О. Публічна дипломатія в роботі дипустанов: цікаві факти з українського досвіду в Кувейті. *Україна дипломатична*. 2021. Вип. 22. С. 267–271.
3. Баценко Л. М., Галенін Р. В. Сучасні виклики теорії та практики міжнародних комунікацій в системі адміністративного управління організації в умовах сталого розвитку: системний підхід. *Збірник наук. пр ДУІТ. Серія «Економіка і управління»*. 2023. Вип. 53. С. 58–66.
4. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія конспект лекцій. Ч. І. Дніпро: СПД «Охотнік», 2020. 56 с.
5. Головка І. Нова публічна дипломатія в сучасному науковому дискурсі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022. №14(2). С. 102–109.
6. Європі час зменшити залежність від США в оборонній сфері – президент Чехії. 2023. URL: <https://zn.ua/ukr/europe/jevropi-chas-zmenshiti-zalezhnist-vid-ssha-v-oboronnij-sferi-prezident-chekhiji.html> (дата звернення: 14.04.2025).
7. Жуков В. Чехія оголосила Росію найбільшою загрозою безпеці. 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/cehia-ogolosila-rosiu-najbilsou-zagrozou-bezpeci/a-68633105> (дата звернення: 14.04.2025).
8. Зміцнити оборону Європи та України: Франція та Чехія підписали план співпраці. 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-frantsia-chehiia-plan-spivpratsi-oborona/32849242.html> (дата звернення: 14.04.2025).
9. Історія успіху чотирьох: польський і український погляди з нагоди 30-ї річниці створення Вишеградської групи. URL: <https://instytutpolski.pl/kyiv/wp->

content/uploads/sites/19/2021/06/%D0%91%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B0_V4.pdf?utm_source (дата звернення: 20.02.2025).

10. Копчак Ю., Лобунець Т., Луковський Р. SWOT-аналіз як важливий інструмент у розробці стратегії бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2024. №61. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-146> (дата звернення: 20.02.2025).

11. Краснопольська Т. М. Цифрова дипломатія як основа нової публічної дипломатії. *Актуальні проблеми політики*: зб. наук. пр. / редкол.: С.В. Ківалов (гол. ред. ради), Л. І. Кормич (гол. ред.), І. М. Милосердна (виконавч. ред.), Т. М. Краснопольська (виконавч. ред.) [та ін.]; НУ «ОЮА», Південноукр. центр гендер. проблем. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 69. С. 13–20.

12. Кубко В. Культурна дипломатія в системі стратегічних комунікацій України. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Вип. 45. С. 125–134.

13. Кукалець О. Є. Публічна дипломатія в теорії міжнародних відносин (Public diplomacy in the theory of international relations). *Наукові записки студентів та аспірантів*. Серія «Міжнародні відносини». 2022. Вип. 5. С. 141–147.

14. МЗС Чехії закликала ЄС до рішучої протидії загрозам РФ. 2024. URL: https://www.dialog.ua/ukr/world/302947_1728563050 (дата звернення: 14.04.2025).

15. Національне агентство з кібербезпеки та інформаційної безпеки (NUKIB). URL: <https://www.nukib.cz/en> (дата звернення: 20.02.2025).

16. Павлюх М. В., Кушней С. Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процеси трансформації. *Політичне життя*. 2022. №4. С. 122–127.

17. Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України: зб. наук.-експерт. матеріалів / за заг. ред. О. П. Розумної, Т. В.

Черненко. К.: НІСД, 2016. 92 с.

18. Прем'єр Чехії закликав країни ЄС дбати про свою оборону без США. 2025. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-fiala-es-oborona-bez-ssha/33326932.html> (дата звернення: 14.04.2025).
19. Трофименко М. Публічна дипломатія країн Центральної та Східної Європи. 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/323696055_PUBLICNA_DIPLOMATIA_KRAIN_CENTRALNOI_TA_SHIDNOI_EVROPI (дата звернення: 20.02.2025).
20. Юрченко О. Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль у формуванні іміджу України. *Економіка та суспільство*. 2024. URL: DOI:10.32782/2524-0072/2024-64-124 (дата звернення: 20.02.2025).
21. 28 October – Day of the formation of the independent Czechoslovak state. URL: https://mzv.gov.cz/brussels/cz/krajane_skolstvi_kultura/aktuality/ceske_svatky/den_v_zniku_samostatneho_ceskoslovenskeho_1.html (дата звернення: 20.02.2025).
22. A Rally in Support of Ukraine Was Held in the Czech Republic. 2025. URL: <https://www.president.gov.ua/en/news/u-chehiyi-vidbuvsya-miting-na-pidtrimku-ukrayini-96293> (дата звернення: 14.04.2025).
23. Bez dostavby Dukovan a výstavby OZE do Česka Google či Microsoft nepřijdou, říká developer Pavel Sovička. URL: <https://salol.i/3E05c46> (дата звернення: 20.02.2025).
24. Česká republika slaví 20. výročí vstupu do Evropské unie. 2024. URL: https://mzv.gov.cz/lisbon/cz/kultura/ceska_republika_slavi_20_vyroci_vstupu.html (дата звернення: 20.02.2025).
25. Cestovní ruch se stává nepostradatelným faktorem české ekonomiky. URL: [https://mmr.gov.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/2005-\(1\)/cestovni-ruch-se-stava-nepostradatelnym-faktorem-c](https://mmr.gov.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/2005-(1)/cestovni-ruch-se-stava-nepostradatelnym-faktorem-c) (дата звернення: 20.02.2025).
26. Constitution of the Czech Republic. URL:

<https://www.psp.cz/en/docs/laws/1993/1.html> (дата звернення: 20.02.2025).

27. Czech Centres. Czech Culture Worldwide. URL: <https://czechcentres.gov.cz/en/?locale=en> (дата звернення: 14.04.2025).

28. Czech Foreign Policy. URL: http://pdc.ceu.hu/archive/00002560/01/conc_basis.pdf (дата звернення: 20.02.2025).

29. Czech Republic to open «diplomatic office» in Jerusalem. 2020. URL: <https://www.jpost.com/israel-news/czech-republic-to-open-diplomatic-office-in-jerusalem-650975> (дата звернення: 14.04.2025).

30. Czech Republic to rescue Radio Free Europe after Donald Trump funding cuts. *Financial Times*. 2025. URL: <https://www.ft.com/content/10a30487-95fc-4a3b-8902-d47a64e86916> (дата звернення: 14.04.2025).

31. Czech Republic Urges EU Support as Trump Cuts Funding to Radio Free Europe. 2025. URL: <https://davidsonian.com/2025/03/18/czech-republic-eu-support-trump-radio-free-europe> (дата звернення: 14.04.2025).

32. CzechCentresForUkraine. URL: <https://czechcentres.gov.cz/en/about-us/pro-ukrajinu> (дата звернення: 14.04.2025).

33. Digital Economy. URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/czech-republic-digital-economy> (дата звернення: 20.02.2025).

34. Exiled Russian journalists left ‘high and dry’ after US cuts radio funding. 2025. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2025/mar/20/exiled-russian-journalists-us-cuts-radio-free-europe-radio-liberty> (дата звернення: 14.04.2025).

35. International Relations. URL: <https://mk.gov.cz/en/international-relations-en-16> (дата звернення: 20.02.2025).

36. K výročí vzniku našeho státu. URL: <https://praha2.cz/k-vyroci-vzniku-naseho-statu/d-26277/p1=28120> (дата звернення: 20.02.2025).

37. Koncepce zahraniční politiky ČR. URL: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html (дата звернення: 20.02.2025).

38. Prověřování zahraničních investic. URL: <https://mpo.gov.cz/cz/zahranicni-obchod/proverovani-zahranicnich-investic/> (дата звернення: 20.02.2025).
39. Public Diplomacy. URL: https://mzv.gov.cz/jnp/en/foreign_relations/public_diplomacy/index.html (дата звернення: 14.04.2025).
40. Robert Janás 1993: Rozpad Československa a vznik samostatné české diplomacie. URL: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/led_en_1993_rozpad_ceskoslovenska_a_vznik.html (дата звернення: 20.02.2025).
41. Studying in the Czech Republic under Erasmus+. 2020. URL: <https://www.czechuniversities.com/article/studying-in-the-czech-republic-under-erasmus> (дата звернення: 20.02.2025).
42. The Czech Republic in the European Union. URL: https://mzv.gov.cz/jnp/en/foreign_relations/european_union/index.html (дата звернення: 14.04.2025).
43. The Embassy of the Czech Republic in Ukraine is pleased to announce a call for project proposals for Ukrainian NGOs in Dnipropetrovsk Region (Transition Promotion Program). 2024. URL: https://mzv.gov.cz/kiev/cz/vzajemne_vztahy/ceska_podpora_ukrajine/transformacni_spoluprace_a_lidska_prava/the_embassy_of_the_czech_republic_in.html (дата звернення: 14.04.2025).
44. Ukraine and the Czech Republic are joining forces to preserve cultural heritage in the field of librarianship. 2024. URL: <https://mcsc.gov.ua/en/news/ukraine-and-the-czech-republic-are-joining-forces-to-preserve-cultural-heritage-in-the-field-of-librarianship/> (дата звернення: 14.04.2025).

45. Ukraine and the Czech Republic will expand their cooperation in the implementation of cultural projects. 2023. URL: <https://mcsc.gov.ua/en/news/41554/> (дата звернення: 14.04.2025).

46. Vojtěch WolfVojtěch Wolf 2025. URL: <https://salo.li/6b96d14> (дата звернення: 20.02.2025).